

Tallinna POLÜTEHNIK

Tallinna Polütehnilise Instituudi parteibüroo, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 Laupäeval, 27. mail 1961 XIII aastakäik

Järgnegem nende eeskujule

ELKNU TPI komitee vaatas oma istungil 23. mail läbi õpperühmade K-61 ja IR-62 poolt vastu võetud kohustused.

NLKP XXII KONGRESSI AUKS KOHUSTUSID ÕPPERÜHMA K-61 ÜLIÖPILASEL:
Täitma eeskujulikult ühiskondlikud kohustused suvisel töös-
tupraktikal.

Omandada ühiskondlik eriala. Laiendada osavõttu üliõpilas-laboratooriumi tööst.

Töötama aktiivselt TPI spordi-
baasi ehitusel Kloogal.

ÕPPERÜHMA IR-62 ÜLIÖPILASED KOHUSTUSID:

Juunis oma vabast ajast tööta-
ma igauks 10 tundi TPI ühisela-
mu ehitusel.

ELKNU TPI komitee kiidab heaks õpperühmade K-61 ja IR-62 algatuse täiendavate kohustuste võtmisel ning soovib kõigidel komsomoligruppidel järgneda nende eeskujule.

Parimaks kingituseks NLKP XXII kongressi ja TPI 25. aastapäeva auks on uue ühiselamu valmishitamine 1. oktoobriks 1961.

Suuname sinna oma põhilised jõud!

ELKNU TPI KOMITEE

Tööde plaan on valmis

Mõni aeg tagasi avaldas ELKNU TPI komitee ühiskondlike tööde staap «Tallinna Polütehniku» veergudel üliõpilaste suvistest tööd osavõtu esialgse plaani. Kutsusime kõiki õpperühmi üles ehitama omapoolseid soove ja ettepanekuid. Mõne päeva pärast hakkasidki laekuma esimesed avaldused. Paljud õpperühmad soovisid muuta ühiskondliku töö aega, mõned ka objekt. Enamikule nendest leiti positiivne lahendus.

Muudatusi ühiskondlike tööde plaanis tingib ka meie üliõpilaspere ette kerkinud suur ja austav ülesanne — ehitada 1. oktoobriks valmis uus ühiselamu Mustamäel. Teame kõik, et juba käesoleval õppeaastal oli tõsiselt raskusi üliõpilaste majutamiseks. Võeti kasutusse ühiselamu Filtri teel, mis nii mõneski jätab soovida. Käesoleval aastal kasvab aga esimesele kursusele vastuvõetavate üliõpilaste arv veelgi, ulatudes päevases osakonnas 725-ni. Sellepärast ongi Eesti NSV Ministrite Nõukogu võtnud tarvitusele rea abinõusid TPI Nõmme ühiselamu ehitamise tempo kiirendamiseks.

Nõmme ühiselamu ehitusele suunatakse komsomoli lähetuskirjadega praktilise ehitusteaduskonna I ja II kursus, samuti ühiskondlike tööde korras rida teiste teaduskondade õpperühmi. Tähtaeg — 1. oktoober — pole enam mägede taga. Töö Nõmme ühiselamu ehitusel — see on suur eksam tulevatele inseneridele. Siin võime demonstreerida oma organiseeritust ja oskust töötada. Loodame, et meie kommunistlikud noored ja noored tulevad selle ülesandega aega toime. Ehitustöö silmapaistvatele õpperühmadele võimaldatakse aga esma-

järjekorras majutamine uues mugavas ja kõrgi ajakohases ühiselamus.

Komsomolikomitee poolt kinnitatud õpperühmade suvisest ehitustööst osavõtu plaan pannakse üldiseks teadmiseks ja täitmiseks välja lähemal päevil.

On vajalik, et kõik komsomoligruppide sekretärid maikuu jooksul tingimata võtaksid komsomolikomiteest välja lähetuskirjad oma rühma üliõpilastele. Neis rühmades aga, kes lähevad Klooga spordibaasi — organiseeriks ka tuusikute ostmist. Kõigis küsimustes tuleb pöörduda instituudi ühiskondlike tööde staabi poole. Staabiilemaks on ELKNU TPI komitee poolt kinnitatud ANTS OUN (E-42).

Objektide staabiulemateks kinnitas ELKNU TPI komitee järgmised üliõpilased:

Ühiselamu Mustamäel — **VELO KIPPAK (EA-44).**

Balti Soojuselektrijaam: I vahetus (juuli) — **HELMUTH HOLM (IM-41),**

II vahetus (august) — **ENNO KEERBERG (AA-49).**

Leningrad: I vahetus — **VALERI BUREŠIN (AM-25s),**

II vahetus — **INNARI PARTS (AT-64).**

Klooga Spordibaas: I vahetus — **ILMI MÖRD (IM-81),**

II vahetus — **TIIT KAPS (K-61),**

III vahetus — **HELJU OJAMA (MK-41).**

Kolhoos «Sõprus»: I vahetus — **PEEDU PALTS (MK-41),**

II vahetus — **ARVO SAAR-METS (MK-41).**

ELKNU TPI KOMITEE

KASVATUSTÖÖGA EI SAA JÄÄDA RAHULE

Hiljuti toimus keemia-mäeteaduskonna parteigrupi aruandevalimiskooosolek. Aruandega esines parteigrupi sekretär sm. V. Dermaa. Aruandja ja sõnavõtjad analüüsisid õppe- ja kasvatustöö olukorda teaduskonnas. Märkiti, et õppetöö tulemustega võib üldiselt rahule jääda. Erilist tähelepanu osutati üliõpilaste kommunistliku kasvatus küsimusele. Üksmeelne arvamus oli, et kasvatustöö ulatuse ja tasemega ei või kuidagi rahule jääda. Tervalt kritiseeriti kooosolekul keemia-mäeteaduskonna komsomoli-

organisatsiooni tööd. Komsomolbüroo töötab tänava tunduvalt halvemini kui eelmistel aastatel. Büroo ja tema sekretäri R. Kristjuhani töös on palju saamatust. Kommunist A. Aarna märkis oma sõnavõtus, et on vaja tõsta loengute kvaliteeti, esitada rohkem teaduslikult uut ja värsket materjali, õpetada üliõpilastele uusi-maid teaduslikke meetodeid.

Keemia-mäeteaduskonna parteigrupi uueks sekretäriks valiti G. Oserov.

U. SALV

NOOR TEADUSKOND ON ELUJÕULINE

Insener-majandusteaduskonnas toimus neil päevil lahtine parteikooosolek, millest võtsid osa teaduskonna parteigrupi liikmed, II, III ja IV kursuse kõigi õpperühmade rühmakolmikud — rühmanem, komsomoligrupi sekretär ja ametiühingu rühmaorganisator, ning samade õpperühmade juhendajad-õppejõud. Kooosoleku päevakorras oli: «Ülevaade õpperühmadevahelisest sotsialistlikust võistlusest.»

Vahemärkusena mainin, et sotsialistlik võistlus kulgeb pingeliselt, kuna üliõpilasi innustab peamiselt õpperühmale määratav preemia — tasuta ekskursioon Moskvasse. Ja kuigi kokkuvõtete tegemine on veel varajane — puuduvad kevadise eksamisesiooni tulemused — viidi kooosolek läbi sellepärast, et üliõpilastel oleks ülevaade, mida konkurendid on teinud huvitavat, ning et nad saaksid üksteise tööst võtta eeskju.

Kooosolek kulges väga elavalt ja täitis igati oma ülesande. Esimesena võttis sõna ELKNU TPI komitee sekretär asetäitja Hillar Kala (IR-82). Ta mainis väga kiitvalt õpperühma IR-42, mis on kujunenud komsomolirühmaks ja kus seetõttu kõik üritused viiakse läbi koos ning väga huvitavalt. Õppeedukuselt on teaduskond instituudis seni parim, ka kuulub teaduskonda instituudi kõrgeima õppeedukusega rühm — see on IR-82, kus talvise eksamisesiooni keskmine hinne oli 4,6. Üldiselt paistab, et rühmadesisene tegevus on hästi organiseeritud. Millegipärast on aga osavõtt üldisest

teaduskonna üritustest halvem, näiteks õpperühmade IM-61 ja IM-81 osas.

Teaduskonna ametiühingubüroo esimees sm. A. Kudrjavitseva ütles, et ametiühingutöö osas on ta enamvähem kõigiga rahul. Ainuke suur pahandus oli rühmas IM-41, kus oli liikmemaks 3 kuud tasumata. Ürituste läbiviimisel on alati abivalmis olnud rühmade IR-42, IR-62, IR-82 üliõpilased.

Sm. S. Köster — teaduskonna juhendaja-õppejõud spordialal — kurtis, et instituudisestest spordivõistlustest osavõtuga on raskusi. Tuleb arvestada, et nüüd olemiseisev teaduskond ja püüda igal ajal võistkond välja panna. Eriti meeste osas.

Sm. Kajandus — teaduskonna kehakultuurikollektiivi esimees — täiendas eelnevat sõnavõttu. Tütarlapsed on spordis tublid, kuid meesüliõpilaste arv on väike ja seepärast peab igauks kaasa lööma. Tubli IR-42 organiseeris toreda spordipäeva Kloogal. Teaduskonnal on ühiselt kavatsus samasugune üritus läbi viia Kloogal.

Järgnesid kõigi õpperühmade esindajate sõnavõttud. Neid kuulates võis veenduda, et iga rühm on püüdnud oma vaba aega sisukalt ja huvitavalt mööda saata. Ühiseid kino, teatri, kunstinaütuste külastusi on kõikidel õpperühmadel, pärast on arutatud kuuldu-nähtut. Palju on vaieldud

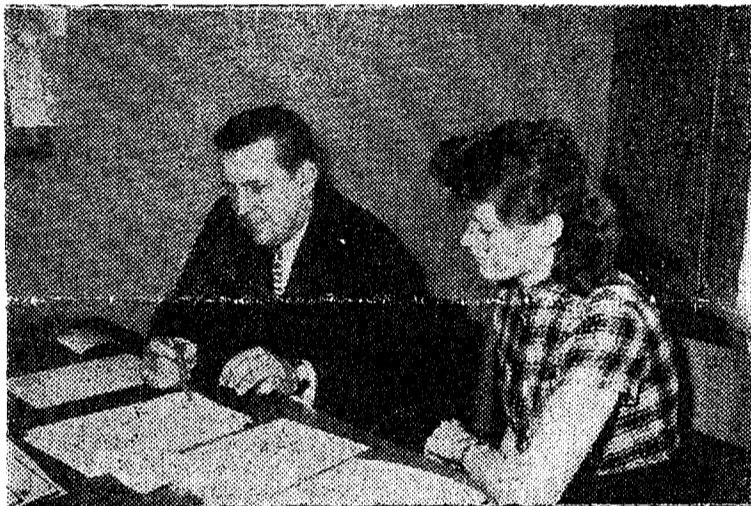
loetud raamatute üle, eriti rühmades IM-41, IR-42. Poliitilistel teemadel on olnud samuti arutusi kõikides rühmades. Üksikute rühmade huvitavatest üritustest võib mainida õpperühma IM-41 sõpruskohtumist Tartus EPA üliõpilastega, IR-42 üliõpilastel on ühiselt läbi viidud näärriõhtu ja iga rühmakaaslase sünnipäeva ühine tähistamine. Väga meeldis kõigile spordipäev Kloogal. Õpperühmades IM-61 ja IM-81 on palju kasu toonud üksteise abistamine ja välkkestes gruppides koosõppimine eksamite ajal. IM-61-s on tublid sportlased, samuti IR-41-s, kus on 7 TPI meistrit. IR-62-s viidi läbi rühmaõhtu, kohtumisõhtu auto-maatikutega, ekskursioonid tööstusettevõtetesse. Iga rühma IR-82 üliõpilane võttis kohustuseks praktika perioodil vabast ajast töötada 10 tundi Mustamäel uue ühiselamu ehitusel. IM-81-s tegeletakse aktiivselt tööga ÜTÜ-s. Kaks üliõpilast esinesid Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslikul konverentsil. Üliõpilase Lia Sargava töö trükitakse. IR-82 on väga tubli õppetöös. Põhjuseta puudumisi pole. Üheksal üliõpilasel on alalisel ühiskondlikud kohustused. Nad kurvad aga, et nende juhendaja Maret Metsamärt on silmapiirilt kadunud juba terve kevadsemestri.

Lõpuks arutati igal neljapäeval toimuvaid teaduskonna üldiseid ühiskondlike üritusi. Leiti, et enamik on õnnestunud, kuid üks neist oli väga igav — lihtsalt kuiv ettepanek. Tehti ettepanek, et järgmisel semestril oleksid ürituste plaani koostajaks ka üliõpilased ja et see arutataks läbi kõikides õpperühmades.

Dekaan Eduard Inti palus, et peale eksamisesiooni lõppu iga rühmakolmik esitaks kirjalikult, mida on õppeaasta jooksul tehtud õppe-, teadusliku ja ühiskondliku töö osas, kui palju on sportlasi ja millised on saavutused sel alal, samuti isetegevuses. Tulevaks õppeaastaks töötatakse välja juba konkreetsete kohustustega sotsialistliku võistluse juhendid.

Kooosolek lõppes. Osavõtjad lahkusid rahuldusega, veendunud, et noorel teaduskonnal on küllalt elujõudu.

T. SAMUEL

Anne Reiman (ES-102) vesivarustuse eksamil dotsent H. Velneri juures. P. Toberi foto

Milline on teadmiste pagas eksamite eel

«Uue õppeaine alustamise puhul soovitan üliõpilastele veel midagi väga olulist — alustada teoreetilise mehaanika õppimist kohe täna, mitte homme ega nädala pärast.»

Nii algasid teoreetilise mehaanika harjutustunnid kevadsemestril 19 I ja II kursuse õpperühmas. Ja kõigis nendes rühmades vastasid üliõpilased mulle lubava pilguga, kinnitades head taset ja valmisolekut õpingute juurde asumiseks. Tõsiste nägude kõrval võis tabada ka mõnusaid muiguid — milleks tondijutud! Oleme ennegi eksameid teinud. Ja nüüd oleme eksamite lävel, kõneleme teadmiste pagasist. Ent paljudel on koguka teadmiskohvri asemel käepärast vaid õhuke pakike.

Äsja kirjutati semestri teine kontrolltöö. Ilmnes, et sel aastal on jõudude vahekorid teatud määral muutunud. Kui varem aastatel tuli tunnustada, et ehitusteaduskond ei pea teistega sammu, siis nüüd võistlevad rühmad E-41, E-42 ja E-21s julgesti kõigi teistega ning on seni näidanud endid parimast küljest.

Aruandlus ülesannete lahendamise oskuse kohta toimus ka tänavu sama korra kohaselt kui varem: korraldati 2 kontrolltööd, millele järgnesid veel järeltööd. Viimane ei ole aga õppetöö käigus normaalne nähe. Järeltöö on määratud ainult üliõpilastele väga väikesele osale, kes pidid tungivalt põhjustel (näiteks haiguse tõttu) kontrolltööst eemale jääma. Tegelikult kujuneb aga järeltöö

peaaegu alati praagi parandamiseks. Paljud üliõpilased on arvamisel, et nendel on õigus nõuda järeltöö korraldamist ja valmistuvad kontrolltööks pealiskaudselt.

Olukord on veelgi tõsisem. Üliõpilased ootavad, et peale kontrolltöö teistkordset kirjutamist saab veel kolmandatki korda proovida. Miks nad seda ootavad? Kas õppimine on õnneloos? Praegu on sellise sooviga isikuid järgnevalt (sulgudes on antud rühma üliõpilaste arv): MP-27 — 12 (29), MK-41 — 10 (21), MA-46 — 14 (22), AL-41 — 2 (8), AS-42 — 11 (16), AM-47 — 9 (22), O-41 — 2 (9), E-41 — 11 (28), E-42 — 13 (24), ES-43 — 16 (21), AT-44 — 7 (20), AA-49 — 6 (24), AE-43 — 5 (16), A-29s — 11 (19), E-21s — 7 (19), E-45 — 8 (17), MM-45 — 13 (24), AA-45 — 14 (25), AM-25s — 21 (27).

Nagu nähtub toodust, on olukord ülihalb ja täitubki nende lootus, kes ootavad veel ühte kordamistööd. Jah, kateeder korraldab veel ühe tööd (kõnekeeles nimetame seda tavaliselt arvestustööks) kogu kursuse kohta ja annab veel ühe võimaluse võlgnevuse likvideerimiseks. Kuid see on ka siis tõesti viimne.

Millest see kõik? Juba mainisin, et leidub neid, kes ei valmistu kontrolltööks vajaliku hoolega. Tõenduseks olgu toodud ühe ehitusteaduskonna üliõpilase sõnad kontrolltöö äraandmisel: «Millal saab uuesti kirjutada?» Ta ei näe selles midagi halba. Jah, tal ei tule ettegi kõr-

lutada end näiteks tehase tööli-sega, kes ulatab meistrile oma päevatöö ja küsib: «Millal saab praaki parandada?»

Vastasin sellele küsijale, et äärmisel juhtumil võiks ju teda lubada parandustööle. Tema aga: «Kui ka selle tööga «maha ei saa», mis siis?» — «Eriti tõsiste põhjuste puhul olerne lubanud vastata semestri lõpul veel kogu kursust nn. arvestustöö kujul» — «Aga kui arvestustöö ebaõnnestub?»

??? Kui töid korraldataks rohkem, siis esimesed kolmteist oleksid talle õnnetatud numbrid.

Konkreetsem näide. Üliõpilane rühmast AM-25s, kus õppeedukus on madalaim, keerutas kokku pika jutu, raisates õppimisaega kauplemiseks. Kui tulemusi polnud, võttis ta jutu sisu lühidalt kokku: «Olge hea ja arvestage see töö ära! Ainult 10 punkti puudub ju 60-st!»

Veel konkreetsemalt: MP-47 üliõpilane O. T. leiab, et töid tuleb korraldada nii kaua, kuni tema saab aine selgeks.

Veel üks mõte. Rühmas AM-25s näitas üks üliõpilane semestri teisel poolel häid teadmisi. «Ta õpib,» ütles rühmakaaslane la-kooniliselt.

Tahaks loota, et toodud näited pole iseloomulikud paljudele. Kuid üks puudus on enamikel üliõpilastel ühine — trigonomeetria osatakse halvasti. See aga vajab eraldi artiklit.

H. RELVIK

Kui palju noorenes

kosmonaut JURI GAGARIN?

Teatavasti ei ole relatiivsusteoorias aeg absoluutne, vaid ajavahemik kahe sündmuse vahel sõltub sellest, kuidas liigub vaatleja. Kaks absoluutset õigesti käivat kella, mis kohtumisel on seatud ühele ajale, ei näita üht ja sama aega edaspidistel kohtumistel. Näiteks, kui Gagarin seadis oma kella stardikoha kella järgi, siis tagasi jõudmisel (oletame, et tagasi jõuti samale kohale) relatiivsusteooria kohaselt tema kell ei näita sama, mis stardikoha kell, vaid nagu selgub, pisut vähem. Kuna aga kell on mehhanism, mis mõõdab looduse protsesside kulgu, siis ka Gagarin on jäänud vastavalt nooremaks võrreldes jaamas viibijatega. Kui palju?

«Tallinna Polütehnik» nr. 22 — 4. det. 1957. a. — kirjutises «Kui kaugele maailmaruumi võib inimene lennata», on käsitletud üht fantastilist juhtumit sõidust Andromeda uduni ja tagasi. Seal selgus, et kui Maa peal sõidu kestel on möödunud üle kahe miljoni aasta, siis kosmonautid on maale tagasi jõudmisel vananenud ainult 55 aasta võrra. Gagarini sõit aga on reaalne.

Edaspidi teeme järgmised lihtsustused:

1) loeme Maa gravitatsioonivälja tsentraalsümmeetriliseks,

2) ei arvesta Maa pöörlemist,

3) loeme stardi ja maandumiskoha samaks.

Need lihtsustused ei muuda palju tulemusi.

Tsentraalsümmeetrilises stationsaarses gravitatsiooniväljas maailma meetrika määratakse järgmise valemi järgi (Foki käsitluses):

$$ds^2 = c^2 du^2 = c^2 \frac{r-a}{r+a} dt^2 - \frac{r+a}{r-a} dr^2 - (r+a)^2 (d\vartheta^2 + \sin^2 \vartheta d\varphi^2),$$

milles c on valguse kiirus, s — vaadeldava keha (kosmoselaeva, stardijaama) maailmaajoon pikkus, u — vaadeldava keha omaaeg — s. o. aeg, mida näitab kehaga ühes liikuv kell, r — kauguse koordinaat Maa keskpunktist, t — aja koordinaat, $a = 0,443$ cm — Maa nn. gravitatsiooniraadius — ta tekitab gravitatsioonivälja kõveruse, ϑ — vaadeldava keha polaarkaugus (nurk Maa telje ja Maa keskpunktist kehale suunatud «sirge» vahel), φ — «geograafilise pikkus», $\frac{r-a}{r+a}$ võib asendada ligikaudse avaldisega $1 - \frac{2a}{r}$.

Saame

$$du = \sqrt{1 - \frac{2a}{r} - \frac{r+a}{r-a} dr^2 + (r+a)^2 (d\vartheta^2 + \sin^2 \vartheta d\varphi^2)} \frac{1}{c^2} dt.$$

Juuremärgi all $\frac{1}{c^2}$ ees olevat tegurit võib esimeses lähenduses lugeda võrdseks kosmoselaeva kiiruse ruuduga v^2 :

$$du = \sqrt{1 - \frac{2a}{r} - \frac{v^2}{c^2}} dt.$$

Et kosmoselaeva kiirus v on väike võrreldes c -ga, siis saame valemist lihtsustada:

$$du = \left(1 - \frac{a}{r} - \frac{v^2}{2c^2}\right) dt,$$

$$u = t - a \int \frac{dt}{r} - \frac{1}{2c^2} \int v^2 dt.$$

Stardikoha omaaeg u_0 saadakse, kui võtta $v=0$ ja $r=r_0$ (Maa raadius):

$$u_0 = \left(1 - \frac{a}{r_0}\right) t.$$

Oletame, et r ja v on konstandid, siis noorenemine

$$u - u_0 = \left(\frac{v^2}{2c^2} + \frac{a}{r} - \frac{a}{r_0}\right) t.$$

t võib võtta ligikaudu võrdseks u_0 . Olgu $v=7$ km/sek, $c=300\,000$ km/sek, $t=100$ min=6000 sec, keskmine lennukõrgus $h=r-r_0=200$ km, $r_0=6730$ km, siis

$$u - u_0 \approx 1,6 \cdot 10^{-6} \text{ sec.}$$

Seega Gagarin noorenes umbes poolteist miljondikku sekundit. Valemist selgub, et kui lennata näiteks Kuu orbiidil, siis ei teki noorenemine, vaid vananemine, võrreldes maapealse vaatlejaga.

Edaspidistest kosmonautidest võib oodata, et nad juba teevad enne maandumist mitu tiiru ümber Maa (tiirlemine ümber Maa ei maksa ju peaaegu midagi, maksab startimine ja allalaskumine), siis vastavalt ka nende nooremine on võrdeline tiirude arvuga.

Nagu näha, oleme veel kaugel sellest, kus «relativistlik noorendamine» annaks märgatavaid tulemusi.

Kurb statistika

Füüsika loenguid kuulab 680 üliõpilast, neist kontrolltöö kirjutab 600.

Tööde järgi otsustades näib füüsika loengust kasu olevat ainult 30%, s. o. 180 üliõpilasel. Nende tööd olid kirjutatud rahuldavalt. Ülejäänud 420 üliõpilase tööd olid mitterahuldavad.

Paremateks rühmadeks osutusid: K-41, KS-42, AT-44 ja AA-45, kus 30% tööd oli kirjutatud mitterahuldavalt. Väga kurb pilt on rühmas IM-41, kus 23-st tööst oli 2 rahuldavat. Samuti on nõrgad rühmad E-42, MP-47, kus rahuldavad tööd moodustasid 15%.

Rühmad MM-41õ ja E-41õ otustasid kontrolltööle saata ainult «esindajad», mistõttu puudujaid neis rühmades on üle 60%.

Arvestuste aeg lõpeb, aga kas kõik pääsevad eksameile? Kontrolltöö tulemused näitasid, et ühe nädalaga on võimatu õppida ära terve semestri materjali.

TPI võitis

TPI korvpallikoondise sõpruskohtumine Leningradis, kus mängiti Leningradi «Trudiga» lõppes meie meeste kasuks 50:43.

Milles on tema moraalne süü?

Tallinna Polütehnilise Instituudi seltsimehelik kohus (G. Oserov, Ü. Pärnits, T. Grauberg ja H. Tepak) arutas hiljuti oma avalikul istungil üliõpilase Tõnu Alfredi p. Kuke ebaväärika käitumise küsimust. Ühiskondlik kohus, olles tutvunud põhjalikult süüdistusmaterjalidega ja ära kuulanud sõnavõtet ning süüaluse seletused, otsustas mõista avalikult hukka üliõpilase T. Kuke (MA-86) ebaväärika käitumise. Olles korduvalt viinastunud olekus solvas T. Kukk tütarlast M. T-d, mis oli üheks põhjuseks tütarlapse enesetapmise. Kohus, arvestades mõningaid pehmeid-vaadavaid asjaolusid, tegi TPI rektorile ettepaneku avaldada üliõpilasele T. Kukele käskkirjas vali noomitus ning viia nimetatud üliõpilane üle stationsaarsest osakonnast kaugõppeaduskonda, kohustusega asuda tööle vastavalt oma erialale.

Selline on ühiskondliku kohtu otsuse lakooniline sisu, mille taga peitub noore ja tubli inimese traagiline saatus ning ühe meie instituudi üliõpilase moraalne kuritegu. Nüüd lähemalt T. Kuke käitumist. Ta astus Tallinna Polütehnilise Instituuti 1957. a. sügisel. Esimesel kursusel õppis korralikult, järgmistel esines tal sageli õppetistsiisliini rikkumisi, mille põhjuseks oli sagedane alkoholi tarvitamine. Joomingute korraldamise pärast ei võimaldatud T. Kukele 1960. a. sügisel elamispiinda ühiselamus. Ühiselamu komandant aitas tal leida elamispiinda linnas. Opetööst võttis ta osa väga ebaregulaarselt. Ühiskondlikust tööst üldse mitte. 1960. a. sügisel tutvus T. Kukk tütarlapse M. T-ga ja neil kujunesid lähedased suhted. Aasta lõpul asus T. Kukk elama M. T. juurde. Nad elasid algul sõbralikult. M. T. hoolitses kodu ja T. Kuke eest. Viimane jõi sageli, mis

kutsus esile pahandusi ja arusaamatusi. Olles purjus solvas ta M. T-d etteheidetega minevikust, käitus jämedalt. T. Kuke selline käitumine viis M. T. lootusetusse meeleolu. Ka sel saatuslikul 3. veebruari õhtul ja ööl vastu 4. veebruari oli T. Kukk jälle purjus, lärmas ja solvas rängalt M. T-d. Sellised on faktid.

Kuidas hinnata T. Kuke käitumist? Juurdlusorganid tegid kindlaks, et ta käitumises kriminaalse kuriteo koosseisu ei ole. Kuid inimese käitumist ei reguleeri ainult seadused, vaid ka kommunistliku moraali normid, moraalne vastutus iga oma teo eest. Kommunistlik moraal nõuab mehel ausat, hoolitsevat ja tähelepanelikku suhtumist naisesse. Mehel ja naisel on meie ühiskonnas võrdsed õigused, kuid naine on mehest füüsiliselt nõrgem. Naisel on täita suur sotsiaalne missioon — olla emaks. Sellest tulenevad naise moraalsed lisatõed ja mehe suurem vastutus, tema lisakohustused naise suhtes. Mees ei tohi kunagi unustada oma moraalselt vastutust armastatud naise õnne eest, seda, et tema kui tugevama vastutus on suurem. Astudes lähedastesse suhetesse tütarlapsega, peab just noormees andma endale aru, kas ta on võimeline täitma neid kohustusi, mida ta sellega endale võtab.

Kommunistlik moraal nõuab, et mees kaitseks naist, nõuab «rüütelikkust» suhtumist naisesse. T. Kuke käitumine ei ole kooskõlas nende nõuetega. Purjus olekus solvas ta oma naist ja oli häbematu tema vastu. T. Kukul polnud mingit moraalselt õigust heita M. T-le ette tema minevikku. Sellist naist piinamist etteheidetega minevikust loeb kommunistlik moraal ebainimlikuks ja mõistab selle karmilt hukka.

Kohtuistungil kerkis probleem, kas registreerimata abielu on mo-

raalne või ebamoraalne? Kommunistliku moraali seisukohal on moraalne ainult selline abielu, mis põhineb armastusel. Ka see duslikult vormistatud abielu võib olla ebamoraalne, s. o. siis, ku ta on sõlmitud mitte vastastikus armastuse alusel, vaid mingil muul kaalutlustel (näit. majanduslikel, karjeristlikel ja teiste taolistel kaalutlustel). Abielu seaduslik registreerimine kehtib nõukogude õiguses selleks, et kaitsta perekonda, eriti laste õigusi. Abielu seaduslikul registreerimisel on suur tähtsus selles, et kaitsta naist ja lapsi mõnede meeste ebaausa ja kergemeelse suhtumise eest perekonda. Abielu seaduslik registreerimine on vajalik ja moraalselt kohustuslik. Mehed, kes püüavad vältida abielu seaduslikku registreerimist, hoolivad enamikel juhtudel lihtsalt kõrvale vastutusest, mille paneb ühiskond mehele, kui ta rajab perekonda. Mehe poolt on selline käitumine ebamoraalne.

Asjaolu, et T. Kukk põhjusetult venitas abielu seadusliku registreerimisega kahtlemata kutsus M. T-s esile ebakindluse tunde ning oli üheks asjaoluks, mis viis meeleheitel. Kui mees astub abielu (olgu see registreeritud või registreerimata) võtab ta endale vastutuse ka naise õnne eest. T. Kukk ei suutnud või ei tahtnud täita seda moraalselt kohustus, vastutust, mille ta võttis endale, asudes elama M. T-ga, s. o. astudes abielu. T. Kuke moraalne süü seisab selles, et ta ei registreerinud abielu, et ta oma halva suhtumise ja joomisega pidevalt traumeeris oma naise hinge.

Nagu näitab tutvumine ühiskondliku kohtu materjalidega oli alkoholi tarvitamine peamine põhjus, mis viis T. Kuke moraalse kuritööni.

A. HANSEN

Olümpiaküla moodsad 4-korruselised majad anti peale mängu elanikkonnale korteriteks. Üürnendes majades oleval märksa odavam kui eramajades. Üldse on Itaalias korteritüür väga kõrge, moodustades 40–50% palgast (umbes sama suhe valitseb ka Kreekas).

Huvipakkuvaim oli kahtlemata Vatikan muuseumi külastamine. Rooma kirikuvürstid on oma varakambritesse kogunud maailma unikaalsemaid kunstiteoseid. Siin on skulptuurid vanast Hellasest, põrandamosaiigid keiser Nero lossist, Via Appia kaevamistelt leitud Rooma kunstiteoseid jpm. Muuseumi seinu kaunistavad Rafaeli jooniste jälle Brüsselis valmistatud gobeläänid. Siin on saat, mille seinu ehivad Rafaeli maalid ja edasi Sixtuse kabel, kus töötab Michelangelo. Tema kuuluis maal «Viimne kohtupäev» annab edasi inimkeha jõulisust ja dünaamikat. Michelangelo maalitud alasti inimesed ei meeldinud pühadele kirikumeestele ja vastava käsu peale maaliti alasti inimkehadele trussikud jalga! Vatikan raamatukogus leidub maailma suurim ja väiksem piibel. Esimene neist on mõõdetes ca 1,0x1,5x0,5 m, teine vaevalt tükutoosi suurune. Või nagu giid humoorikalt ütles on väikeses raamatus Aadam küsimused, suures Eva vastused!

või spordirõivastuses! Muid ettekirjutusi ei tehta ja nii nägime sisenemas kirikusse kolme ingliskeelset kõnelevat daami erva-riivide soengutes, nimelt helelilla, oranži ja tuhkhall!

Napoliisse tagasi jõudnud, tutvusime selle linna ümbrusega. Külastasime Pompeji ja lootsime süvenitriina leida mõnda laavatikkest. Kuid asjatult! Kõik laava on koristatud ja kasutatud ümbruskonnas ehitusmaterjalina. Edasi kulges meie teekond mööda looduslikult kaunist Napoli lüherrannikuteed Sorretosse. Peatusime maja ees, mille ukse kõrval olev marmorplaat teatab vaatlejale, et selles majas elas 1933–1936. a. suur kirjanik Maksim Gorki. Linn ise on vaikne, majad kahekorruselised, liiklus väike. Sadamas asusime laevale, et sõita Kapri saarele ja sealt edasi Sinisesse grotti. Koopasse sõidutati meid väikestes sõudepaatides, kolm inimest paadis. Koopa võlvide all ja sinisest sinisemalt helkival veepinnal kiskus paadimeeste laul! Kapri linnakesega tutvusime omal käel. Selles linnas puuduvad igasugused sõidukid ja tänavad on ainult jalakäijatele. Siin elatutakse ainult turistidest, kelle riietus pakub me rabavaid ekstravagantsusi. Kavalustes on müügil igasuguseid korallehteid.

Üks päev oli pühendatud Na-

moekaupade hinnad on aga väga kõrged (järgmisel hooajal on sama kaup rohkem kui 50% hinnatõusudega müügil). Itaallannad riietuvad väga moodsalt ja edevalt. Perekonnas töötab peamiselt ainult mees sest linnas on niipalju tööjõudu, et naised tööd ei leiagi. Isegi hotelliteenijad on ainult mehed!

Napoli asub mäe jalamil. Tema aristokraatlik linnaosa koosneb luksuslikest elamutest keset pargitaolisi aedu. Peatänavail on suured kaubamajad ja moeateljeed. Ja samast peatänavast kulgevad mööda mäekülge üles kitsad tänavad. Üle tänava tõmmatud nõbridel kuivab pesu. Tänaval müüakse kala, liha ja puuning aedvilja — kõike seda kuumapäikeses käes. Ja samalt tänavalt võib kohe astuda tuppa, kus elavad vanemad oma väikekuu lapsega. Päeval mängivad need jõnglased tänaval ja nende kisa-kära on kõik kohad täis. Ohutus valmistab pereema kõigile asemel põrandale (nagu me avatud ukse kaudu vaenduda võisime). Neiuas tütar aga rutatab kohtumisele (kodus pole ruumigi kedagi vastu võtta). Ta on hästi mingitud ja ülimoodsalt riietatud. Võib oletada, et palk, mille ta saab ümbrüjana (naised töötavad peamiselt ärides) kulub tema riietusele. Pisut jalgutada pargis, minna sõbraga kinno ja siis tagasi koju viletsale asemele põrandal, et hommikul asuda tööle ärileti ääres ostjale naeratavana! Selle linna rabavaimaks kontrastiks olid aga, kerjused, kes sirutasid kätt almuise järele; nende hulgas naised imikuga süles ja lastega käekõrvil.

Neljanda päeva õhtul jätsime hüvasti Napoli. Teel Kreeka poole nägime ilusaid looduspilte. Heledas päikeselõõmas läbisime Messina väina ja looja va püikeses taustal jäi seljataha Etna tulemägi. (Järgneb)

Professor A. AARNA, Tallinna Polütehnilise Instituudi rektor

Toimetaja kt. A. HANSEN

Орган партбюро, дирекция, комитета ЛКСМЭ и профкома Tallinnского политехнического института «Таллинский политехник», город Таллин.

LÄBI 8 MAA JA 10 MERE

(Algus «Tallinna Polütehnikus» nr. 29-30)

viimati 1944. a., öeldi meie rahustuseks! Pikemaks ringivaatamiseks ei jäänud üldse aega, sest erirong viis meid kiirest Rooma. Vaguniaknast nägime vasakul helkimas vahemere kallast, paremal laiusid aga viljapuuaiaid, kus iga lapike maad oli hoolsalt üles haritud.

Roomas tutvusime selle iidse linna ajalooliste ja ka kaasaegsete vaatamisväärsustega. Viimastest oli tähtsam muidugi olümpiastaadion sinna juurde kuuluva olümpiakülaga. Ettevalmistused olümpiastaadioni ehitamiseks algasid juba 1932. a.

Rooma tänavapilt on rahulik, kui varem nähtud suurlinnades. Autode vahel näeb ka voorimehi, kes sõidutavad turiste. Turiste on selles linnas tohutult palju. Püha Peetri kirikusse voolab rahvast kogu päeva jooksul murrana, itaallasi on seal hulgas vähe. Itaallannad-katoliiklased panevad kirikusse sisenedes pähe pitsist tanukese või rätikukese. Välismaalaste jaoks on kirikuksel kiri, mis meenutab külastajale, et tegemist on pühakojaga, kuhu ei sobi minna avaralõikelises ja varrukate kleidis

poli külastamisele. Huvitavad ja imetlusväärsed olid rahvusmuuseumisse paigutatud Pompeji väljakaevamistelt leitud kunstiteosed ja tarbekunsti, samuti eluolustikulised esemed. Meie giid oli elav ja jutukas. Temalt kuulsime, et Napoli on kohutavalt «üle-rahvastatud», et korteritüürid on väga kallid (nagu Roomaski), liha ja või on kallis, kino ja teater on kallis jne.

Teatavasti sammub Itaalia juba mõningad aastad maailma moeloojate esirinnas. Ärides on müügil moodsaimad kingad, kangad, kindad, käekotid jne. Hooaja